

Konkursui „Mano žvilgsnis į supantį pasaulį“ 20 metų

Vasario 24 dienos rytą Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro koridoriuose, auditorijose ir Aktų salėje šurmuliavo gerai nusiteikusių mokytojų ir mokinių būriai. Čia pat skubėjo, paskutinius darbus prieš konkurso pradžią tvarkydami, centro darbuotojai. Vienoje iš auditorijų konkursinių darbų vertinimo komisija baigė aptarti vertinimo metodiką, kriterijus, ir dar kartą peržvelgusi darbų santraukas, buvo pasiruošusi pradėti darbą. Bėgo paskutinės minutės. Tuoj pat turėjo prasidėti 20-asis, jubiliejinis, Lietuvos mokinių tiriamųjų darbų konkursas „Mano žvilgsnis į supantį pasaulį“.

Lygiai 10 val. prasidėjo iškilmingas konkurso atidarymas. Dalyvius pasveikino vienas iš šio konkurso senbuvių – Modestas Gudauskas. Jis šiame konkurse dalyvavo daugelį metų, nuo pirmos klasės. Šiuo metu Modestas studijuoja VU Medicinos fakultete. Šio konkurso dalyviai yra III–VIII klasių mokiniai. Prie paruoštų konkursui darbų standų sveikinimo kalbų ir linkėjimų klausėsi konkursui darbus paruošę mokiniai, jų vadovai, jų mokytojai. Po atidarymo prasidėjo darbų pristatymai vertinimo komisijos ekspertų grupėms. Šių metų konkurso tematika buvo gana įvairi. Buvo pristatomi atlikti tiriamieji, taikomieji, kūrybiniai darbai, stebėjimai, mokslinės hipotezės, įvairios idėjos, eksperimentai, ateities vizijų aprašymai ir kt. iš fizinių, biomedicinos, žemės ūkio ir technologijos mokslų sričių.

Buvo pateikta net 50 darbų. Mokinių darbus vertino dvylikos ekspertų komisija. Mokiniai padrašindami ir papildydami vienas kitą gražiai pasakojo, aiškino, ką stebėję, ką matę, kokius vyksmus, kokius procesus yra nagrinėję, ką naujo pastebėję ir sužinoję, kokius rezultatus yra pasiekę, daugelis net gi žinojo, ką dar galima būtų dirbti toliau pasirinktoje temoje. Daliai mokinių, o ypač patiems mažiausiems, trečiokėliams tai buvo pirmas viešas kalbėjimas apie savo tiriamąją veiklą ir jos rezultatus. Kaip paprastai, jauki, šilta centro aplinka, nuoširdus ir rūpestingas konkurso organizatorių ir jiems talkinusių centro darbuotojų bendravimas su mokiniais ir mokytojais, kaip ir kiekvienais metais, kūrė pačią palankiausią atmosferą be įtampos ir didelio jaudulio mokiniams bendrauti tarpusavyje ir su vertinimo komisijų nariais.

Ekspertams kilo pasididžiavimas klausantis, su kokia energija, pasitikėjimu ir žinojimu mokiniai kalbėjo apie savo idėjas, tyrimus, pastebėjimus, kaip formulavo išvadas, kokias mato savo tolesnio mokymosi siekius ir vizijas, kaip atsakinėjo į jiems pateiktus klausimus. Nelengva buvo vertinimo komisijos nariams atrinkti pačius geriausius darbus, vertinti atsakymus į klausimus. Tačiau viską apsvarsčius, bendru sutarimu buvo išskirta 15 darbų, kurių autoriai tapo konkurso laureatais. Be laureatų susidarė gana didelis būrys mokinių pelniusių apdovanojimus įvairiose nominacijose.

Dar pernai savaitraštyje „Žalioji pasaulis“ atspausdintame straipsnyje „Pažinimo džiaugsmas čia pat – reikia tik žvilgsnio“ rašėme, kodėl daugiau nei prieš 20 metų pradėjome galvoti, kad reikėtų įkurti dar vieną konkursą, kuris būtų skirtas jaunesniųjų klasių mokinių darbams. Ten rašėme, kad vyresniųjų klasių mokiniams jau nuo 1984 m. vyko pradžioje kaip chemikų konferencijos, vėliau, nuo 1996 m., kaip nacionaliniai įvairios tematikos (oro užterštumas, ežerų, upių, tvenkinių, šulinių, dirvožemio, maisto produktų tyrimai, atliekų perdirbimo ir tvarkymo technologijos, chemija gyvojoje gamtoje, chemija buityje, keramikoje ir

kt.) jaunųjų mokslininkų konkursai. Tačiau visą laiką trūko konkurso jaunesniųjų klasių mokiniais. Prasmingas ir ankstyvas kūrybinis darbas padeda ugdyti vaizduotę, gebėjimus, veda į savo talentų pažinimą, brandina pasitikėjimo savimi daigus. Visiems suprantama, kad dalyvavimas tiriamųjų darbų pristatymuose dar labiau plečia akiratį, padeda išryškėti polinkiui į vieną ar kitą mokslo, technologijų pažinimo ir taikymo sritį. O kartu yra ir mažutis žingsnelis, maža įžanga į gilesnius tyrimus, jų plėtotę, ruošiantis ateityje dalyvauti ir Europos Sąjungos jaunųjų mokslininkų nacionalinio etapo konkurse. Mokiniais tiriamasis darbas ir konkursai yra tarsi savotiškos kūrybinės dirbtuvės, naujų pažinčių, idėjų, diskusijų ir racionalių, veiksmingų mokslo problemų sprendimo būdų paieškos laikas.

Taip 1998 m. ir gimė pirmasis „Mano žvilgsnis į supantį pasaulį“ konkursas. Jo tikslai, dalyvių dvasią keliantis nuoširdus bendravimas su konkurso rengėjais, jau tada kėlė mokinių pasitikėjimą savimi, stiprino suvokimą, kad šis konkursas duoda galimybę plačiau atverti langą į pažinimą, į žinias, vedančias į ateitį ir svajonių išsipildymą. Ir kas svarbiausia, kad daug mokinių su noru, eidami iš klasės į klasę, tęsė darbus pradėtose, kiti naujai pasirinktose temose, ir vėl dalyvaudavo sekančių metų konkurse. Natūraliai kyla klausimas, ar pasiteisino konkurso steigėjų, jo organizatorių ir dalyvių viltys? Po 20-ties metų galime drąsiai pasakyti – taip, pasiteisino. Ne visi konkurso „Mano žvilgsnis į supantį pasaulį“ dalyviai tapo mokslininkais, bet dauguma baigę savo gimnazijas ar bendrojo lavinimo mokyklas rinkosi medicinos, gamtos ar tikslų mokslų studijas. Pirmosios konkursantų kartos jau yra puikūs pasirinktų sričių specialistai. Ir laikas parodys, kiek iš jų tarpo gyvenimo eigoje dar papildys mokslininkų gretas. Anksti patirtas pažinimo džiaugsmas, analitinio mąstymo pradmenys – milžiniška paskata studijuoti, siekti, tobulėti.

Ir taip jau vyksta nuo pačio pirmojo konkurso 1998 metais, kasmet visus 20 metų, nepaisant nesibaigiančios švietimo reformos vingių, netikėtai atsirandančių kliūčių ar smulkių trikdžių. Per visą 20-metį konkurso organizatoriai sugebėdavo išspręsti visas problemas, ir be jokios pertraukos konkursas vyko metai iš metų. Ilgas ar trumpas tai laiko tarpas – spręskite patys, tačiau žinodami, kiek laiko, energijos ir resursų reikia tiriamiesiems darbams atlikti, tinkamai jų rezultatus paruošti konkursui, pačio konkurso organizavimui, didžiuojamės ir džiaugiamės, kad iš tikrųjų toks konkursas buvo pradėtas organizuoti, kad jis vyko ir vyksta. Ir reikia tikėtis, kad vyks ir toliau, nes Lietuva turi gabių, išradingų, žinių siekiančių mokinių, taurių, pedagogo darbą mylinčių ir jam atsidavusių mokytojų. Ta pačia proga norisi pakartoti ir anksčiau mūsų išsakytą mintį, kad kiekvienoje mokykloje yra daug gabių vaikų, kurie vis dar lieka savo mokytojų nepastebėti. Greičiausiai per kasdienę darbų ir rūpesčių tėkmę nepagalvojama, kad šiandieniniai mokiniai, palikę mokyklos suolą, į jį niekada negrįš, ką įdėsime į jų protus ir širdis šiandien, tą jie ir išsineš į gyvenimą.

Konkurso teigiama įtaka mokiniais neabejotina. Todėl ir toliau skatiname gamtos mokslų mokytojus orientuoti savo mokinius gilesniam savo dalyko pažinimui, padėti jiems aktyviai rinktis tyrimams temas, atlikti reikalingus stebėjimus, juos tinkamai apipavidalinti ir dalyvauti šiame konkurse. Išsakydami padorius ir palinkėjimus visiems mokiniais ir mokytojams, kurie vadovavo mokinių darbams, negailėdami savo laiko ir energijos, prašome nenusiminti, jei kažkam šiomet nepavyko tapti laureatu ar nominantu, o stengtis kantriai tęsti darbus ir dalyvauti kitais metais 21-ajame konkurse „Mano žvilgsnis į supantį pasaulį“.